

AZ ERDŐ

AZ 1862-BEN ALAPÍTOTT ERDÉSZETI LAPOK 98. ÉVFOLYAMA

XII. ÉVFOLYAM 2. SZÁM 49—96. OLD. 1963. FEBRUÁR

TARTALOM

<i>Dr. Sali Emil</i> : Allami erdőgazdaságaink eredményei az 1961/62. gazdasági évben.. . . .	49
<i>Dr. Csöre Pál</i> : Adatok a magyarországi erdők XI—XV. századbéli történetéhez	55
<i>Vámos Rezső—Vida László</i> : Serkentő anyagok alkalmazása a nyárdugványok hajtásában	61
<i>Tóth Miklós</i> : A próbateres fatömegbecslés.. . . .	66
<i>Dr. Henzel János</i> : Gépujdonások a csehzióváki erdőgazdaságban	72
<i>Dr. Keresztesi Béla—Dérföldi Antal</i> : Tanulmányúton a Bolgár Népköztársaságban	77
<i>Tóth Imre</i> : Vadkárok megelőzése nyárásokban.. . . .	84
<i>Dr. Haracsi Lajos</i> : Hozzászólás két cikkhez.. . . .	89
<i>Jérôme René</i> : Tudományos ülés a külföldi gyorsannövő fajok kérdéséről.. . . .	92
Irodalmi szemle:	
<i>Dr. Vlaszaty Ödön</i> : Gondolatok a fiatalosok vegyszeres ápolásáról	94
<i>Kopecky Ferenz</i> : Sekawin, M. — A nyárfa nyesése: gazdasági művelet	95
Címlapon: UNIMOG-ZELOP rakodásban	
Hátlapon: Úton a munkahelyre (Zemplénhegységi Erdőgazdaság — Kemencepatak, Szarazvölgy). (<i>Jérôme René felvételei</i>)	

СОДЕРЖАНИЕ

<i>Д-р Шали Эмиль</i> : Результаты работы гослесхозов в 1961/1962 хозяйственном году	49
<i>Д-р Черс Пал</i> : Данные истории лесов Венгрии в XI—XV столетиях	55
<i>Вамос Реже—Вида Ласло</i> : Применение стимулирующих веществ для выгона тополевых черенков	61
<i>Тот Миклош</i> : Таксация запаса древесины путем пробных площадей	66
<i>Д-р Хензел Янош</i> : Новые машины, применяемые в лесном хозяйстве Чехословакии	72
<i>Д-р Керестеш Белла—Дерфельди Антал</i> : Научная экскурсия в Народную Республику Болгарии	77
<i>Тот Имре</i> : Предупреждение повреждений дичью в тополевых насаждениях	84
<i>Д-р Харачи Лайош</i> : Выступление по поводу двух статей	89
<i>Жером Рене</i> : Научное заседание по вопросам заграничных быстрорастущих древесных пород	92
Публикация литературы	
<i>Д-р Власати Эден</i> : Об уходе молодняка путем применения химикатов	94
<i>Копецки Ференц</i> : Шекавин М. — Обрезка ветвей тополя: хозяйственный прием	95
На первой странице обложки: УНИМОГ-ЗЕТОР на погрузке.	
На последней странице обложки: В пути на работу. (Земпленхедьский Гослесхоз — Кеменцепатак, Саразвельдь.)	

Фото: Жером Рене

SOMMAIRE:

<i>Dr. Sali E.</i> : Les résultats des économies forestières hongroises dans l'exercice 1961/62	49
<i>Dr. Csöre P.</i> : Contribution à l'histoire des forêts de la Hongrie dans le 1e—15e siècle	55
<i>Vámos R.—Vida L.</i> : L'emploi des stimulants pour le forçage des boutures de peuplier.. . . .	61
<i>Tóth M.</i> : L'estimation du volume à l'aide d'échantillons.. . . .	66
<i>Dr. Henzel J.</i> : Nouveautés dans la mécanisation forestière en Tchécoslovaquie.. . . .	72
<i>Tóth I.</i> : La prévention des dégâts du gibier en peupleraies	84
<i>Dr. Haracsi L.</i> : Remarques à deux articles.. . . .	89
<i>Dr. Keresztesi B.—Dérföldi A.</i> : Voyage d'études dans la République Populaire Bulgare	77
<i>Jérôme R.</i> : Conférence académique au sujet des essences forestières étrangères à croissance rapide	92
Revue littéraire:	
<i>Dr. Vlaszaty Ö.</i> : Pensées sur les soins culturaux chimiques effectués en jeunes peuplements.. . . .	94
<i>Kopecky F.</i> : Sekawin, M. — L'élagage du peuplier — une mesure économique.. . . .	95
En couverture: UNIMOG-ZELOP en chargement	
En reverse: En voie vers le lieu de travail (Economie forestière Zemplénhegység — Kemencepatak, Szarazvölgy).	

Photo René Jérôme

A lapban megjelent tanulmányok szerzői:

Dr. Csöre Pál főelőadó, OEF, Budapest — *Dérföldi Antal* tudományos osztályvezető, ERTI, Budapest — *Dr. Haracsi Lajos* egyetemi tanár, Erdészeti és Faipari Egyetem, Sopron — *Dr. Henzel János* egyetemi adjunktus, Erdészeti és Faipari Egyetem, Sopron — *Jérôme René* főmérnök, OEF, Budapest — *Dr. Keresztesi Béla* az ERTI Nyárfakutató Kísérleti Állomásának vezetője, Sárvár — *Dr. Papp László* tudományos munkatárs, ERTI, Budapest — *Dr. Sali Emil* az OEF vezetőjének helyettese, Budapest — *Tóth Imre II*, szakfelügyelői csoport vezetője, Dunaártéri Áll. Erdőgazdaság, Baja — *Tóth Miklós* a 2. sz. Erdőrendezőség vezető főmérnöke, Veszprém — *Vámos Rezső* tudományos munkatárs, Tudományegyetem, Szeged — *Vida László* a Csongrád megyei Áll. Erdőgazdaság főmérnöke, Szeged — *Dr. Vlaszaty Ödön* tudományos munkatárs, ERTI, Budapest.

Állami erdőgazdaságaink eredményei az 1961/62. gazdasági évben

DR. SALI EMIL

Az országgyűlés kereken egy esztendeje alkotta meg az erdőkről és a vadgazdálkodásról szóló 1961. évi VII. törvényt. A törvény IX. fejezete 1962. elejétől, többi fejezete 1962. közepétől van hatályban. A törvény végrehajtása nagy feladatokat ró mind az Országos Erdészeti Főigazgatóságra, mind az állami erdőgazdaságokra, mind azokra a más szervekre, amelyek erdőgazdálkodást folytatnak. Nagy azonban azoknak a szerveknek a feladata is, amelyek az erdőgazdálkodással akár hivatali, akár társadalmi vonatkozásban kapcsolatban vannak. Az ország erdeinek mintegy háromnegyed részében az állami erdőgazdaságok, további egynegyed részében — igen csekély kivétellel — más szocialista szervek, elsősorban termelőszövetkezetek gazdálkodnak.

Korántsem közömbös, hogy erdőgazdaságaink milyen színvonalú gazdálkodást folytatnak; mert — a többi között — az is feladatuk, hogy az erdőgazdálkodásban mutatott jó példájukkal előljárjanak. Az erdőgazdálkodást folytató többi szerv ugyanis, bármekkora erdővel rendelkezék is, másodlagosan, nem pedig elsődrendű feladatként foglalkozik erdőgazdálkodással.

Az állami erdőgazdaságok által az 1961/62. gazdasági évben elért eredményeket tehát ebből a szempontból is néznünk kell. Természetes, hogy teljességre már a rendelkezésre álló hely korlátozott volta miatt sem törekedhetünk; a jelentősebb eredményeket és a fontosabb problémákat azonban ki tudjuk emelni.

Fakitermelés

Állami erdőgazdaságaink munkáját a népgazdaság többi ága leginkább abból a szempontból vizsgálja, hogy kielégítették-e a faanyagban jelentkező szükségleteket a tervekben megszabott mértékig. Ebben a tekintetben erdőgazdaságaink jó munkát végeztek: kitermeltek közel 3,2 millió m³ netto fatömeget, ami a tervhez képest egy százalékos túlteljesítést jelent.

Az erdőgazdaságok kiterjedt és egyszerű kezelésében levő erdőbirtokossági társulati erdők fakitermelése valamivel meghaladta a 400 ezer m³-t. A felvásárolt famennyiség megközelítette a 200 ezer m³-t, és ez jelentősen meghaladja az előző években e téren elért eredményeket. Az említett forrásokból származó faanyag mennyisége, amellyel erdőgazdaságainknak el kellett számolniuk, mintegy 3,8 millió m³ volt.

Bár az állami erdőgazdaságok által kitermelt összes fatömeg igen közel járt a tervben előírányzott mennyiséghez, az egyes választékokban már nagyobb eltérések mutatkoznak. Örvendetes azonban, hogy a különbségek kedvező irányúak: több volt az iparifa és kevesebb a tűzifa. Az iparifakihozatal — a vágás-

lap feletti összes fatömegből — 50,6 százalékos tervelőírással szemben 53,2 százalékra javult. A véghasználati fatömeg 58,0 százalékban, a gyéritési fatömeg 50,7 százalékban, a tisztítási fatömeg 18,0 százalékban adott iparifát.

Még jobb képet kapunk, ha az iparifakihozatalt — nemzetközi összehasonlítás céljából — csak a vastagfára vonatkoztatjuk. Így számolva 61,8 százalékos iparifakihozatalt értünk el.

Kedvezően alakult a vágáslapfeletti fatömeg aránya: véghasználatból 54 százalék, gyéritésből 42 százalék és tisztításból 4 százalék származott. Ezek az arányok igen intenzív gazdálkodásra utalnak. Ennek ellenére sem szabad megfélekednünk arról, hogy az előhasználat mértékét, továbbá ennek és a véghasználati fatömegnek az arányát állandóan vizsgáljuk.

Értékesítési nehézségeink két választékban adódtak: *farostfában*, mivel a kitermelt ill. felvásárolt fatömeg nagyobb lett a szükségletnél (ez arra utal, hogy újabb farostlemezzgyár üzembe állításához megvan a faanyagbázisunk), és *tüzifában*, amit a belkereskedelmi szervek a nyári hónapokban nem vettek át az eredetileg tervezett mértékben.

Faanyagmozgatás

A faanyagmozgatás költségei az elmúlt gazdasági évben is jelentős terhet jelentettek. Az állami erdőgazdaságok összes faanyagmozgatási teljesítménye megközelítette a 38 millió köbméterkilométert. Ebből saját eszközeikkel mintegy 16 millió m³km-t, vásárolt eszközökkel mintegy 22 millió m³km-t teljesítettek. Az idegen eszközökkel teljesített mozgatásból kb. 16,5 millió m³km-t a felszámolt Erdőgazdasági Szállító Vállalat adott. A faanyagmozgatási teljesítményből közelítésre 1, kiszállításra 10 és szállításra 89 százalék jutott.

Erdőgazdaságaink a saját eszközeikkel végzett mintegy 16 millió m³km faanyagmozgatási teljesítményből kb. 5,5 millió m³km-t saját tehergépkocsijaikkal végeztek annak ellenére, hogy tehergépkocsijaik kapacitását mindössze 60 százalékban fordították erre a munkára.

Az országos szállításpolitikai célok folytán felszámolt Erdőgazdasági Szállító Vállalat tehergépkocsijainak 46 százalékát erdőgazdaságaink kapták meg. E gépkocsik munkábaállításával saját eszközeik faanyagmozgatási teljesítménye — az 1963. évben esedékes beruházások nélkül — 23—25 millió m³km-re növekszik. Így jóval kisebb faanyagmozgatási teljesítményt kell idegen eszközökkel biztosítaniok, mint korábban. A saját eszközeikkel elérhető teljesítmény összetétele kb. a következőképpen alakul:

tehergépkocsikkal	55%
kerekes traktorokkal	20%
erdei vasúttal	10%
fogatokkal	10%
univerzál és lánct. traktorokkal, és egyéb eszközökkel	5%

Fűrészáru- és fagyártmánytermelés

Állami erdőgazdaságaink egy fűrész- és 148 fagyártmányüzemben az elmúlt gazdasági évben 414 ezer m³ fűrészárut és fagyártmányt állítottak elő 543 ezer m³ faanyagból 76 százalékos kihozattal. A termelt árumennyiségnek kereken egynegyede bányadeszka, közel egyharmada tsz-épületek anyaga. A

többi — meglehetősen sokféle — fagyártmány aránya jóval kisebb: ezek között a szőlőkaró és a bányadorong volt a legtöbb.

Sok korábbi félreértést tisztázunk, ha rámutatunk arra, hogy a fagyártmánytermelésben a kihozatali százalék azokban a választékokban, amelyekben az összehasonlítás lehetséges, nem nagyobb a fűrészipari vállalatokénál (pl. normál fűrészáruban 67%, rövid fűrészáruban 64%, parkettalécben 36%). Bányadorongban, tsz-épületek anyagában azonban 100 ill. 96%-os a kihozatal. Ezért tűnik első tekintetre nagyoknak az átlagosan 76%-os eredmény.

A termelőszövetkezetek segítségével továbbra is példás munkát végeztek erdőgazdaságaink: 3359 szerfás épület és közel 227 ezer szénaszárító állvány anyagát adták át a tsz-eknek. Ezen a téren a folyó gazdasági év feladatai mennyiségben kb. ugyanekkorák; a lebonyolítás rendjének megváltozása azonban még intenzívebb munkát és még nagyobb odaadást kíván az erdőgazdaságoktól.

Csemetetermelés

A gazdasági év végén 1400 csemetekertjük volt erdőgazdaságainknak kb. 3500 hektárnyi területtel. Bár darabszám szerint csak felerészben állandók a csemetekertek, ezek foglalják el az összes területnek mintegy négyötödét. A csemetekerti terület kihasználása kedvezően alakult. A hosszú ideig tartó aszály elsősorban a fenyőcsemetetermelésben okozott a tervvel szemben 20 százalék körüli kiesést. Ennek folytán a folyó 1962/63. gazdasági év erdősítési feladatait csökkenteni kellett. Ennek ellenére is nagy az idej tavaszon esedékes feladat, minthogy az elmúlt év őszén az időjárás megakadályozta az ütemezett erdősítési munkák maradéktalan végrehajtását.

Erdőfelújítás

Az elmúlt gazdasági évben az állami erdőkben 10,1 ezer hektár területen végeztek véghasználatot, amelynek révén tarvágások után 5,6 ezer ha, felújítóvágások után 3,6 ezer ha, összesen 9,2 ezer ha vágásfelújítási kötelezettség keletkezett. Külön ki kell emelnünk, hogy ennek kereken egyharmada rontott erdők átalakítása folytán adódott.

Ugyanebben az időszakban erdőgazdaságaink felújítottak

természetes úton magról	2,3 ezer ha,
természetes úton sarjról	0,8 ezer ha,
mesterséges úton (a felújítások első kivitele)	8,6 ezer ha.
Összesen:	11,7 ezer ha

vágásterületet. Mindez azzal az eredménnyel járt, hogy a vágásfelújítási kötelezettség 2,5 ezer ha területtel csökkent. A befejezett erdőfelújítások számadatait vizsgálva ugyanerre a következtetésre jutunk.

Az elért eredmények mellett mégis fel kell hívunk a figyelmet arra a hibára, hogy a vágásfelújítások igen hosszú idő, kb. 8 esztendő alatt válnak befejezetté. A jövőben elérendő cél általánosságban kettős: a tarvágások után esedékes felújításokat rövidebb időn belül meg kell kezdeni, a megkezdett felújításokat pedig rövidebb időn belül kell befejezni. Megítélésünk szerint a kiadásra kerülő erdőfelújítási, erdőtelepítési irányelvek és eljárások ehhez hatóságos segítséget adnak.

Erdőtelepítés

A feladatot 113 hektáros hiánnyal — 98,4%-ra teljesítették az erdőgazdaságok. A munka teljes elvégzését a tavaszi időjárás akadályozta meg. A telepítés-

ben — megítélésünk szerint — érvényesült a mezőgazdasági rendeltetésű földek védelméről szóló törvény szelleme is: *a munkának közel fele különleges talaj-előkészítést igénylő területeken folyt.*

Itt jegyezzük meg, hogy a mesterséges erdőfelújításokban hektáronként 11 246 db, az erdőtelepítésben 11 588 db csemetét használtak fel országos átlagban.

Az aszály mind az erdőtelepítésekben, mind a felújításokban jelentős kárt okozott.

Gépesítés

A műszaki fejlesztés terén általában jelentős eredmények születtek. Nemcsak a fontosabb gépek, eszközök száma nőtt, hanem ezek felhasználásának foka is javult.

Néhány fontosabb gép számának alakulását mutatják az alábbi számok:

	1960/61 g. év végén	1961/62 g. év végén
üzemképes láncfűrész	1082	1250
traktorok	408	429
tehergépkocsi	158	134
pótkocsi	652	685
autódaru	3	2
tehergépkocsidaru	25	22
közelítőpálya	7	5

Az egy leltári motorfűrészre eső teljesítmény az említett időszak alatt 1319 m³-ről 1410 m³-re, azaz 7⁰/₀-kal nőtt. Hasonlóan jobb volt a többi gép kihasználása is.

A fontosabb munkák gépesítési foka kedvezően alakult:

	az 1960/61 g. évben	az 1961/62 g. évben
csemetetermelés	32 ⁰ / ₀	39 ⁰ / ₀
suháng-, sorfakiemelés	47 ⁰ / ₀	63 ⁰ / ₀
erdősítés vetéssel	15 ⁰ / ₀	14 ⁰ / ₀
erdősítés ültetéssel	1 ⁰ / ₀	3 ⁰ / ₀
erdősítés ápolása	35 ⁰ / ₀	30 ⁰ / ₀
fakitermelés	48 ⁰ / ₀	61 ⁰ / ₀
közelítés m ³ -ben	5 ⁰ / ₀	49 ⁰ / ₀
kiszállítás	14 ⁰ / ₀	16 ⁰ / ₀
szállítás	75 ⁰ / ₀	72 ⁰ / ₀
rakodás	1 ⁰ / ₀	2 ⁰ / ₀

A folyó gazdasági évben a nehéz és egyben veszélyes rakodás gépesítésében várhatólag — számos gép munkábaállításával — meg tudjuk oldani a ránk háruló feladatot.

Vadgazdálkodás, vadászat

Erdőgazdaságaink üzemi vadászterületein egyre magasabb színvonalú vadgazdálkodás folyik: mind több és jobb vadászati berendezést létesítenek, s a vadlétszám, ezen belül az ivararány alakulása is megfelel a terveknek.

Kedvezőek a vadászati eredmények is: az üzemi területeken közel 6,4 ezer nagyvadat ejtettek el, amelyből 800-nál több a külföldi vadász által elejtett nagyvad. Majd 20 ezerre tehető az elejtett apróvad, ebben elsősorban a nyulak száma.

Ezen a téren feladatunk az, hogy az üzemi vadászterületeken a vadgazdálkodás még intenzívebbé váljék, s hasonló gazdálkodást kívánjunk meg a bérlo vadásztársaságoktól.

Munkaiügyi helyzet

Erdőgazdaságaink az elmúlt gazdasági évben átlagosan 44,4 ezer munkással és 8,6 ezernél több alkalmazottal oldották meg feladataikat. Az alkalmazottak 61⁰/₀-a műszaki, 19⁰/₀-a adminisztratív és 20⁰/₀-a egyéb dolgozó. A munkáslétszámon belül 41⁰/₀ az állandó munkások aránya.

Külön is megvizsgáltuk, miként használják fel erdőgazdaságaink az állandó munkások adta lehetőségeket.

1 Üzemág	2		3	4
	Az állandó munkások részesedése százalékban		Az állandó munkások munkaidejének felhasználása százalékban	
	a munka-időből	a bér-alapból		
Főüzemágak				
magtermelés	26	30		0,4
csemetetermelés	18	24		2
erdőfelújítás	16	17		10
erdőtelepítés	12	14		3
kivitelezésre átv. fásítás	10	12		0,6
fakitermelés	52	58		36
fűrész- és fagyártm.	82	85		11
Összesen	34	40		63
Mellék és kieg. üzemágak	52	58		6
Segédüzemágak				
(vasút, gépüzem, fogatok stb.)	87	87		23
Erdőbirt. társulatoknál	18	22		1
Általános munkák	52	56		7
Összesen	41	48		100

Táblázatunk adatai arról tanúskodnak, hogy az állandó munkásokat megfelelően foglalkoztatják, s ezen túlmenően az állandó munkások teljesítménye is jóval nagyobb, mint az időszakiaké. Ezt mutatja az, hogy az állandó munkások keresete az átlagosnál 18⁰/₀-kal, az időszakai munkásokénál 33⁰/₀-kal nagyobb.

Az elmúlt gazdasági év munkáslétszáma a korábbi években foglalkoztatottakhoz képest — a feladatok növekedése mellett — csökkent. A csökkenés mértéke minimális.

Szakemberellátottság

Az Országos Erdészeti Főigazgatóság Személyzeti Osztálya számba vette, hogy a fontosabb műszaki és adminisztratív munkakörben dolgozók megfelelő szakképzettséggel rendelkeznek-e feladatuk ellátásához. A felmérés egészében kedvező képet adott: mindössze 7 százalék azoknak a műszaki és adminisztratív dolgozóknak az aránya, akik a beosztásukhoz előírt szakképesítéssel nem rendelkeznek.

A jövőben ránk váró feladatokhoz azonban még több műszaki szakember szükséges. Pl. 1959. januárjában az állami erdőgazdaságoknál egy erdőmérnökre országos átlagban 1822 hektár, míg 1962. januárjában 1886 hektár terület esett. A két időpont között nőtt ugyan az erdőmérnökök száma, az erdőterület növekedésének üteme azonban — az új erdők telepítése révén — nagyobb volt. A *technikusi létszám* alakulása jóval megnyugtatóbb: 1959 elején 2739 hektár, 1962 elején 2007 hektár terület jutott egy technikusra átlagosan.

Jelentős eredményeket várunk attól, hogy a *tanulási kedv* mind az adminisztratív, mind a műszaki dolgozók körében jó. Hasonlóan jó a munkásaink igyekezete is a tanulásban. Felsőfokú képezéssel rendelkező dolgozóink közül egyre többen szereznek, illetve igyekeznek szerezni második oklevelet, hogy új politikai, gazdasági és műszaki ismeretek birtokában még jobban megállhassák helyüket.

A termelés gazdaságossága

Állami erdőgazdaságainkban a termelőmunka irányítása, végrehajtása évről évre magasabb színvonalú. Ennek eredménye a számokban is tükröződik, s hatása mind a népgazdaságra, mind az egyes erdőgazdasági dolgozókra is kedvező. A keresetek egészében a terveknek megfelelően alakultak valamennyi csoportban. Ha az 1958—1959. évi tényszámokat 100-nak tekintjük, a keresetek az 1961—1962. gazdasági évben a következők voltak:

munkások átlagos keresete/óra	105
műszaki alkalmazottak évi keresete	113
adminisztratív alk. évi keresete	107
külsősegítő dolg. évi keresete	113

Az erdőgazdaságok halmozott termelési értéke — az 1958—1959. évit 100-nak véve — 132-re emelkedett, teljes termelési értéke pedig — hasonlóan számítva — 129-re. Ugyanezen idő alatt az egy munkásra eső halmozott termelési érték 123-ra, az egy munkásra eső teljes termelési érték 122-re, a 100 forint munkabérre eső teljes termelési érték 111-re nőtt.

Mindezek — a népgazdaságban általánosságban használt mérőszámok felhasználásával — azt bizonyítják, hogy az elmúlt évek alatt a termelékenységek növekedése jelentős. Ugyanakkor az is megállapítható, hogy a vezetés színvonalának növekedésével, az állandó, és köztük elsősorban a szakképzett munkások számának növelésével, a termelőmunka egyre nagyobb fokú gépesítésével az időközben végrehajtott bérrendezéseknél *nagyobb mértékben nőtt a termelékenység*.

Az ismerttetett adatok egyenes következménye, hogy *valamennyi erdőgazdaságunk teljesítette pénzügyi eredménytervét* — figyelembe véve az aszályokozta károk és más tényezők miatt érvényesített korrekciókat. Ennek megfelelően *valamennyi erdőgazdaságunk fizethet* — országos átlagban 6,6 napi bérrrel egyenlő — *nyereségrészesedést*.

Befejezésül célszerű megvizsgálnunk azt, hogy az erdőgazdálkodás távlati elvei érvényesültek-e a tárgyalt tervidőszak során. Erre a kérdésre is határozott választ adhatunk:

- az erdőfelújítási hátralék jelentősen csökkent;
- 7 ezer hektárral nőtt — a fásításokat figyelmen kívül hagyva — az ország erdőterülete;
- a véghasználatok területének 31%-át rontott erdőkben átalakítási céllal végzett munka jelentette;

- d) a véghasználati területnek 26⁰/₀-a jó, 44⁰/₀-a közepes és 30⁰/₀-a gyenge termőhelyi osztályú állományokból adódott;
- c) a nemesnyár és egyéb lágy lombos erdők 1211 hektáros véghasználati területével szemben erdőfelújításban és erdőtelepítésben 3319 hektáron létesítettek erdőgazdaságaink véghasználati korig fenntartandó nyárasokat;
- f) a 64 ezer hektáron végrehajtott gyéritések és a 38 ezer hektáron elvégzett tisztítások minősége általában kielégítő.

Az elért eredmények tükrözik az erdőgazdasági dolgozók nagy erőfeszítését. Ennek tulajdonítható, hogy *több vonatkozásban elértük azokat a célokat, amelyekel eredetileg a második ötéves terv utolsó esztendejére terveztünk.* Erdőgazdasági dolgozóink magukévá tették a Magyar Szocialista Munkáspárt VII. kongresszusán körvonalazott második ötéves terv célkitűzéseit, s odaadó munkájukkal azt bizonyították, hogy a VIII. kongresszus tiszteletére indított munkaversenyben is helytálltak.

A folyó — 1962—1963. — gazdasági évben sem kisebbek a feladatok. Súlyos nehézségeket kell leküzdenünk többek között a hó- és a jég-okozta károk felszámolásában, továbbá az elmúlt évi aszály következményeinek elhárításában. Ugyanebben az időszakban kezdődik meg — a korábbinál nagyobb arányokban — az erdőkről és a vadgazdálkodásról szóló törvény végrehajtása is. Az elmúlt években szerzett tapasztalatok alapján arra következtetünk, hogy az egyre nehezebbé és sokrétűbbé váló feladatoknak is meg tudunk felelni.

Adatok a magyarországi erdők XI-XV. századbeli történetéhez

DR. CSÖRE PÁL

I.

Magyarország területén az i. sz. 1000 év táján még javarészt érintetlen őserdők állottak. A Hóman—Szekfű-féle Magyar Történet I. kötetében közölt térképen az ország területén a honfoglalás korában létezett erdők kiterjedését látjuk. Eszerint az ország területét javarészt erdők és mocsarak borították. Ez a helyzet egy évszázad alatt nem sokat változott. Az erdők irtása nagyobb mértékben a letelepedéssel és a földművelés terjedésével járt együtt. Az erdők sorsa azonban az ország egyes tájain különbözőképpen alakult. Az Északnyugati és az Északkeleti Felvidéken, főleg pedig Erdélyben és általában a Kárpátok hegyláncain az érintetlen őserdők még évszázadokig javarészt feltáratlanul maradtak. A honalapítók elsősorban a sík- és dombvidékeket szállták meg, a hegyvidékeket azonban még évszázadok múlva is gyéren népesítették be. A királyoknak kellett gondoskodniuk arról, hogy idegenből hozott telepésekkel az erdők kiirtása útján az ország északi és keleti hegyes, erdős vidékei benépesedjenek és a föld megműveltesék.

Más volt a helyzet az ország belsejében, a középhegységek és dombvidékek területén. Az ezeket borító őserdők hamarosan — akkori gazdálkodási viszonyokhoz mérten — a művelés és gazdálkodás keretei közé kerültek. Különösen vonatkozik ez a Dunántúl erdősegeire, amelyekről aránylag a legtöbb emlék maradt fenn. Természetesen ezeknél az erdőknél is csak a könnyen hozzáférhető erdőrészek jöhettek számításba, amelyek lakott helyekhez, vagy fontosabb útvonalakhoz közel voltak. A távolabb fekvő erdőrészek továbbra is megőrizték őserdő jellegüket.

Az Alföld erdősültsége a történelmi és történelem előtti korokban a szakirodalomban sokáig vitatott kérdés volt. Végül a *növényföldrajzi kutatások beigazolták, hogy a magyar Nagyalföld egészen a török hódítás koráig erdős sztyepp volt (1,2,3,4).* A kanyargós folyók hatalmas árterületükkel és az annak megfelelő általában magasabb talajvízállás majdnem mindenütt kedvezett az erdők kialakulásának.